

обґрунтування і доказів, носії кожної культури сприймають їх як натуральні. Як з'ясовується, їх достатньо для залучення людини до культури.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація передбачає взаєморозуміння учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур. Саме система духовних, загальнолюдських цінностей визначає ту площину, в якій комунікація між культурами може бути найбільш ефективною та конструктивною. Міжкультурна комунікація діє як на індивідуальних, так і на рівні соціальних цінностей. Щоб уникати ситуацій непорозуміння у міжкультурних контактах, необхідно бути обізнаним з особливостями ціннісних орієнтирів партнера.

Список використаних джерел

1. Культура спілкування ділових людей: [посібник] / М. С. Дороніна. — К.: КМ Academia, 1995. — 192 с.
2. Основы межкультурной коммуникации: [учеб. для вузов] / Т. Г. Грушевицкая, В. Д. Попков, А. П. Садохин. — М.: ЮНИТИДАНА, 2002. — 352с.
3. Межкультурная коммуникация / А. П. Садохин — М.: Альфа-М; ИНФРА-М, 2004. — 288 с.
4. Біологія. Комплексний довідник / Р. В. Шаламов, Ю. В. Дмитрієв, В. І. Підгірний. — Х.: Веста: Ранок, 2009. — 624 с.
5. Культура как форма человечности. Учебное пособие / В. П. Большаков. — Великий Новгород, 2000. — 192 с.

Овчиннікова О.І.

старший викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Бергер Л.С.

старший викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО АВТЕНТИЧНОГО ЧИТАННЯ У ФОРМУВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Анотація. Стаття присвячена значенню автентичного професійного читання в процесі викладання англійської мови за фаховим спрямуванням. Автори аналізують роль читання професійних текстів англійською мовою в оригіналі як складову міжкультурної комунікативної компетенції студентів-економістів.

Ключові слова: викладання англійської мови фахового спрямування; читання автентичних текстів; міжкультурні комунікативні компетенції студентів-економістів.

Abstract. The article focuses on the issues related to developing reading skills in teaching English at higher learning establishments. Special emphasis is made on reading authentic texts for specific purposes. The authors highlight the significance of mastering the professional reading skills as a vital component of intercultural communicative competence of future economists.

Key words: teaching English for specific purposes; reading authentic texts; intercultural communicative competence of future economists.

Підготовка до професії передбачає отримання студентами знань не тільки професійних, а також, і знань іноземної мови для формування світогляду, вирішення комунікаційних суспільних проблем. Щоб бути успішним та ефективним у своїй справі майбутні економісти мають усвідомлювати як збирати та аналізувати данні щодо фінансового стану компанії, досліджувати внутрішні та зовнішні чинники економічних показників як на рівні підприємства, так і на міжнародному рівні. Всі ці знання мають бути підкріплені знаннями іноземної мови професійного спрямування.

Студентам пропонуються для вивчення англійської фахової мови наступні теми: «The money market», «The foreign exchange market», «The stock market», «Reporting in the financial institutions» тощо, які надають можливість поглиблювати свої знання за спеціальністю та розвивати комунікативні здібності. Студенти-економісти націлені на вивчення іноземної мови за фаховим спрямуванням з метою успішного працевлаштування у майбутньому. Більшість молодих людей прагнуть значно збільшити свої шанси знайти роботу у міжнародному середовищі, спілкуватися іноземною мовою з колегами більш ефективно, а також вдосконалювати свої майбутні кар'єрні перспективи.

З цією метою викладачі мають залучити та мотивувати студентів цікавими сучасними матеріалами, які поєднують їх потреби та пріоритети. Ефективне спілкування також потребує розуміння складних ситуацій у підприємницькій діяльності, усвідомлення різних видів комунікації, особливо якщо це стосується міжкультурного середовища.

Таким чином, викладання іноземної мови відіграє важливу роль у запровадженні міжкультурної освіти та наданні студентам освіти і сприйняття культурного різноманіття. Процес міжнародної інтеграції впливає на вибір методів та моделей викладання, що сприятимуть студентам отримати здібності та компетенції міжкультурного спілкування, які стануть запорукою їх успішної взаємодії у світовому бізнес просторі.

Сучасні підходи до викладання іноземної мови доводять, що процес навчання має включати не лише лінгвістичні компетенції, а також і міжкультурні компетенції. Лінгвістичний аспект у процесі вивчення іноземної мови не відкидає складової міжкультурної компетенції, коли студенти отримують навички, що дають їм змогу пізнавати культурну складність націй, стримувати протиріччя і конфлікти на основі згоди, загальнокультурних норм і цінностей, впроваджувати міжкультурне взаєморозуміння і толерантність. Викладачам іноземної мови добре відомо, що читання автентичних текстів розвиває критичне мислення, аналітичні та комунікативні здібності, навички читання збагачують культурне та професійне самовизначення, відбувається свідоме формування професійної ідентичності, яке надає позитивні перспективи у міжнародному співробітництві.

Як зазначають сучасні дослідники Ch. Coombe, A. Gilmore: «тексти навіть підручників комунікаційного спрямування, хоча і включають велике різноманіття тем, але жанрових різновидів у наданих матеріалах недостатньо, через те, що в підручниках, головним чином, представлені тексти журнального стилю, відсутні інші жанри» [5, с. 116]. Більш того, існують навіть підручники, в яких бракує

автентичних текстів і обмежена культурна спрямованість матеріалу. Тексти дуже легкі для розуміння і в них відсутні особливості іноземної мови.

S. Berardo стверджує, що мова неавтентичних підручників часто тяжіє бути «штучною», «нерізноманітною», «монотонною». Ось чому багато підручників зосереджені на формі, якої мають навчити, містять багато «фальшивих текстових індикаторів» включають досконало сформовані речення, часто які складно читати [9, с. 62]. Інші дослідники — S.R. Stryker, B.L. Leaver доводять, що підручники використовують «штучну мову», яка не сприяє розумінню студентами моделей спілкування іноземною мовою у реальному житті. Цій мові бракує природнього багатства, фразеологізмів, контекстних реплік, виразів, щоб розуміти і відрізняти від справжнього матеріалу, з яким студенти можуть стикнутися у реальному житті [10, с. 91].

Задачею викладача є не тільки підбір матеріалу, а і цілеспрямоване формування різних видів читання та забезпечення найвищої якості зрілого читання — гнучкості читання, коли студенти мають обирати найбільш раціональний спосіб імплементації цієї діяльності, в залежності від поставленої мети завдання. Цей процес реалізується за допомогою практичних завдань і подальшої перевірки. Нездатність студентів раціонально опрацьовувати контекстну інформацію, негативно впливає на розуміння автентичного тексту в цілому. Оскільки професійні автентичні тексти вміщують велику кількість спеціалізованих термінів і понять, дефініцій і аргументацій, графіків і статистичних показників, у студентів виникають певні складнощі з інтерпретацією контексту, узагальненням фактів, аналізом подій, формуванням головної ідеї автора. Все це є слідством недостатньої сформованості вмінь і компетенцій застосовувати і обробляти контексту інформацію в процесі читання, тобто вміти виділяти, організовувати факти і події, критично оцінювати та аналізувати, витлумачити професійну інформацію іноземною мовою. Програми навчання вимагають від студентів виконання складних завдань: підготовки повідомлень, презентацій, аналіз-доповідей прочитаного, ці завдання потребують дослідження не одного, а декількох джерел.

Для того щоб відображати сьогоденний світ настільки реально, як це можливо, викладачу необхідно пропонувати студентам-майбутнім економістам автентичні тексти з різноманітних джерел, особливо *The Financial Times*, *BBC News*, *The Economist*, тощо, які пропонують велич міжнародної бізнес інформації, а також є зразками сучасної британської, американської англійської мови, що використовується як носіями мови, так і тими, для кого ця мова не є рідною.

Читання автентичних текстів англійською мовою розширює світогляд, знайомить з країною, мову якої вивчають, привчає студентів протиставляти і оцінювати факти і події економічного характеру як в Україні, так за кордоном. «Читаючи газету англійською мовою, студенти навчаються отримувати інформацію з тексту оригіналу, набуваючи навичок інтуїтивного сприймання іншомовного тексту з безпосереднім розумінням змісту без його перекладу. Читання газети сприяє також закріпленню і розширенню лексики студентів і оволодінню граматичними структурами англійської мови», — зазначає Н.І. Орлова [1, с. 147]. Таким чином, систематична робота з періодичною літературою — це

ефективний засіб набуття і закріплення необхідних розмовних вмінь і навичок для практичного оволодіння міжкультурними комунікаційними здібностями.

Як підкреслює О.Б. Тарнопольський: «Інтернет є невичерпним джерелом інформації. Мається на увазі як лінгвістична, так і, головне, предметна інформація з будь-якої тематики і напрямів. Така інформація може бути навчальною, але в основному вона є цілком автентичною, тобто підготовленою носіями мови для її носіїв. Це дає можливість не тільки викладачам черпати з Інтернету безмежну кількість автентичних матеріалів, що можуть використовуватися як навчальні, тобто добирати в Інтернеті автентичний зміст навчання (мовленнєві матеріали для нього)» [3, 183].

Для навчання читанню необхідно відбирати автентичні професійні тексти англійською мовою, що вміщують нову вагому для студентів інформацію. Використання інтернет-ресурсів як професіоналами, так і студентами поширюється. Безліч автентичних професійних текстів, презентацій, лекцій, інформаційних статей пропонується на сайтах британських та американських університетів. Використання автентичних інтернет-ресурсів має великі переваги у порівнянні з розробкою вищим навчальним закладом власних учбових матеріалів. По-перше, неможливо конкурувати з науковими спільнотами у створенні текстових матеріалів. По-друге, база даних наукових і академічних організацій постійно поповнюється новими матеріалами, релевантними для опрацювання та дослідження.

Саме тому проблема навчання читанню автентичних професійних текстів є вельми актуальною на даний момент.

Однак для студентів I-II курсів розуміння автентичних професійних текстів англійською мовою є досить складною задачею. Читання адаптованих, або спрощених текстів, що викладені не носіями мови, можуть зняти складнощі лише в учбовому процесі, але не навчать студентів долати труднощі в процесі самостійного читання, перекладу автентичних текстів, а також не розвинути їх комунікативні здібності у самостійній професійній діяльності. Лише виконання комплексних вправ та утворення базового термінологічного економічного словника, наряду з самостійною роботою студентів можуть привести к успіху. Важливим є і опрацювання вправ, які передують безпосередньому читанню. Вимоги до текстів мають включати наступні характеристики:

1. Інформативність. Необхідно, щоб студенти знайшли в тексті відображення нових явищ соціальної та економічної дійсності, що в свою чергу, підвищує мотивацію студентів до вивчення іноземної мови. Оскільки надмірна кількість відомої інформації веде до втрати інтересу читача до тексту, послабляє увагу до пошуку нової інформації, або призводить до відчуття незадоволення від прочитаного.

2. Складність логіко-композиційної структури текстів. Для розуміння наукових, професійних текстів необхідно навчити студентів виділяти певні компоненти (терміни, дефініції, пояснення понять і проблем, аргументи «за» і «проти» певної точки зору, підсумки та узагальнення). Знання і вміння перекладати слова, фрази, що послідовно зв'язують текст, розвивають глибину розуміння повідомлення, головної ідеї тексту.

3. Лексико-граматичні складнощі розуміння змісту. Автентичні тексти вміщують велику кількість незнайомих слів і професійних термінів, тому виникає проблема розширення словникового запасу студентів, щоб зробити ці тексти доступними для сприйняття. Лексичні одиниці, які несуть основне інформаційне навантаження, мають бути представлені, пояснені та відпрацьовані у перед текстових лексичних вправах таким чином, щоб студенти мали можливість впізнавати їх у різних формах і контекстах. Для вирішення цієї проблеми необхідно розділяти незнайомі слова на три групи в залежності від важливості розуміння головного змісту тексту і можливості зрозуміти значення незнайомих слів на основі мовленнєвої або контекстуальної здогадки.

До першої групи відносяться слова, без яких неможливо зрозуміти головну ідею тексту. Це ключові слова-терміни, про значення яких неможливо здогадатися, і вони мають бути представлені, пояснені і відпрацьовані у завданнях, що передують читанню. Сюди можна віднести слова-когнати — однокореневі слова, що мають спільне походження і схоже звучання у двох і більше самостійних мовах. Однак здогадка може привести до «фальшивих, хибних друзів викладача». Наприклад: *auctioneer* — аукціоніст — особа, яка керує продажом на аукціоні; ніколи: власник акцій; аукціонер (можна перекласти — *auction participant* (учасник аукціону), *bidder* (той, хто пропонує ціну); *commissioner* — (спеціальний) уповноважений, комісар; член комісії; ніколи: комісіонер, посередник — (*agent, broker, factor*); *momentous* — важливий, то, що має велике значення; вагомий, впливовий (про людину); ніколи: миттєвий, блискавичний, моментальний — (*momentary, instantaneous, instant*).

У цьому випадку студентам треба звернутися до словників, ці слова треба відпрацьовувати і через лексичні комп'ютерні вправи, які підвищують мотивацію засвоєння і міцність запам'ятовування. Оскільки в економіці переважає термінологія, що запозичена з англійської мови, треба звернути увагу і на загальні економічні знання студентів, які пов'язані з майбутньою професією.

У другій групі необхідно виділити незнайомі слова, значення яких є можливість зрозуміти на основі мовленнєвої або контекстуальної здогадки. До третьої групи треба віднести незнайомі слова та словосполучення, які необхідні для точного, глибокого розуміння тексту. У цьому випадку студентам треба звернутися до словників.

Створення інформативно-комунікаційної культури залежить і від методики навчання студентів немовного вищого навчального закладу оперувати термінологічною лексикою при читанні текстів англійською мовою за фахом. Треба підкреслити, що викладач прямо або опосередковано керує роботою студентів, використовуючи основні три етапи роботи з автентичним текстом.

I етап — це перед текстові завдання, які визначають алгоритми роботи з текстом.

II етап — це безпосереднє читання.

III етап — після текстові завдання, що поглиблюють розуміння контексту, головної ідеї тексту, закріплюють вивчення нових слів і термінів.

Прикладами алгоритмів роботи з текстом можуть бути наступні:

1. Прочитайте текст и висловіть свою думку щодо головної проблеми тексту — (перед текстове завдання).

— Прочитуйте (запишіть) основну проблему, яку підіймає автор тексту — (після текстове завдання).

2. Прочитайте перші речення абзаців, знайдіть докази і факти, що висвітлюють головну ідею автора — (перед текстове завдання).

— Прочитуйте (підкресліть) відповідні твердження, висловлювання автора — (після текстове завдання).

Треба пам'ятати ще про одну особливість автентичних, особливо економічних текстів, а саме про невербальні складові: схеми, таблиці, діаграми, графіки, малюнки, формули, таблиці. Ці компоненти сприймаються студентами набагато легше, ніж вербальний текст англійською мовою, оскільки вони допомагають спрогнозувати тему і проблеми, що обговорюються у тексті, доповнюють та ілюструють контекст. За допомогою цих складових студентам набагато легше самостійно опрацювати та дійти до висновків, а викладачеві контролювати розуміння тексту студентами. З цією метою студентам можна запропонувати доповнити таблицю даними з тексту, побудувати графік, схему тощо. При читанні складних автентичних текстів за фахом буде корисним навчити студентів складати інтелект-карти (mind maps), а в подальшому запропонувати студентам використовувати цю технологію для самостійного складання подібних карт з метою аналізу текстів.

Технології швидкого читання (skimming and scanning) також допомагають визначити головну ідею тексту, або вибрати необхідні інформаційні данні, не читаючи усього тексту [7], [8].

Сучасні методи викладання, використання інноваційних засобів, інтернет ресурсів та технологій дають змогу викладачеві навчити студентів читанню складних професійних автентичних текстів, посилити мотивацію і зацікавленість до майбутньої професії, а головне, до вивчення англійської мови як засобу отримання інформації за фахом заради формування міжкультурних комунікативних компетенцій.

Список використаних джерел

1. Орлова, Н.І. Робота з періодичною літературою на заняттях іноземної мови / Н. І. Орлова, О. О. Феденко // Наукові записки: збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. — Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. — Вип. LVII (57): педагогічні та історичні науки. — С. 145–153.
2. Складенко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь / Н. К. Складенко // Іноземні мови. — 1999. — С. 3–7.
3. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: [навч. посіб.] / О. Б. Тарнопольський. — К.: Інкос, 2006. — 248 с.
4. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, K. Folse, N. Hubley. — The University of Michigan Press, 2007. — 202 p.

5. Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning / Language Teaching. — April 2007, Volume 40. — Issue 2. — P. 97–118.
6. Hornby, A.S. The Advanced Learner's Dictionary of Current English [Text] / A. S. Hornby. — M., 2006. — 1566 p.
7. <http://teach.files.bbc.co.uk/skillswise/en05skim-l1-f-what-is-skimming.pdf>
8. <http://teach.files.bbc.co.uk/skillswise/en05skim-l1-f-what-is-scanning.pdf>
9. Sacha Antony Berardo The use of authentic materials in the teaching of reading / Berardo S. A. // The Reading Matrix Vol. 6, No. 2, September 2006, pp. 60–69.
10. Stephen R. Stryker; Betty Lou Leaver Content-Based Instruction in Foreign Language Education: Models and Methods /S.R. Stryker, B.L. Leaver// Georgetown University Press, Washington, D.C., 1997. — 320 p.

Староста Г.А.

старший викладач кафедри сучасних європейських мов

Київський національний торговельно-економічний університет

ETHNOCENTRISM AS THE BARRIER TO THE EFFECTIVE INTERCULTURAL COMMUNICATION

The constantly growing international student population enhances university campuses by contributing to a diversified community and providing exposure to new cultural perspectives. However, the rewards do not end there. Students and staff who engage in intercultural interactions tend to experience gains in communication skills, the ability to emphasize and an openness to new ideas. [1] Consistent intercultural interactions also increased individuals' likelihood to challenge personal beliefs and embrace new perspectives. [2]

According to the research work of Luo and Jamieson Drake regardless of the number of international students enrolled on a campus, intercultural interactions do not occur automatically, and when they do, there is always potential for misunderstanding. As advisors, many of intercultural interactions should be prescribed in the form of advising appointments. This is an advantage as it allows practicing variations of intercultural advising style in order to see what works best for the university students and for tutors.

It is obvious international students want to be personally and academically successful. However, when students lack confidence in their communication skills, or when they experience negative interactions with the host culture, they may be unwilling to seek guidance when they need it (Robertson et al., 2000)

One of the intercultural communication barriers is ethnocentrism. Ethnocentrism is used in social sciences and anthropology to describe the act of judging another culture and believing that the values and standards of one's own culture are superior — especially with regard to language, behavior, customs, and religion. These aspects or categories are distinctions that define each ethnicity's unique cultural identity.

The term ethnocentrism, deriving from the Greek word *ethnos* meaning «nation, people, or cultural grouping» and the Latin word *centric* meaning «center» was first applied in the social sciences by American sociologist William G. Sumner. In his 1906 book, *Folkways* Sumner describes ethnocentrism as «the technical name for the view of